

Raadsvoorstel

Raadsvergadering van 10 mei 2016

Agendapunt

Relatie met	
Datum besluit	12 januari 2016
Behandelaar	K. van der Arend
Telefoonnr.	0224 – 210 581
Onderwerp	Burger en overheidsparticipatie gemeente Schagen
Domein	Domein Burger en Bestuur
Registratienr.	15.032234

Samenvatting

Het project burger- en overheidsparticipatie (B&O participatie) richt zich op het 'in positie brengen van de inwoners van Schagen'. Wat heeft de inwoner¹ nodig om een idee/plan tot een door de inwoner gerealiseerd initiatief te laten komen en hoe kunnen we inwoners vroegtijdig laten participeren in gemeentelijke vraagstukken. Met verschillende activiteiten wordt bij collega's, inwoners en initiatiefnemers informatie opgehaald waarmee de gemeentelijke organisatie gevoed en versterkt kan worden om burger- en overheidsparticipatie in Schagen mogelijk te maken.

Waarom dit voorstel

Na de themabijeenkomst B&O participatie op 9 september 2014 heeft een werkgroep van de raad zich gebogen over de thema's: veranderende rol van de raad en B&O participatie. De werkgroep heeft rondom het thema B&O participatie advies uitgebracht over de doelstellingen en handvatten voor B&O participatie, welke zijn vertaald in dit raadsvoorstel. Ten aanzien van de veranderende rol van de raad vormt deze werkgroep een opmaat naar de discussie rondom dit thema en zal verder worden uitgewerkt in de werkgroep 'Vergaderstructuur'.

Kaders

De gemeente Schagen streeft, zoals geformuleerd in de Meerjarenvisie 2014-2018, naar het versterken van overheidsparticipatie. In de Meerjarenvisie is opgenomen: 'De gemeente ondersteunt initiatieven die burgers en bedrijven nemen (overheidsparticipatie). De gemeente kan hierbij dan optreden in een faciliterende en verbindende rol.'

Naast een ondersteunende rol bij burgerinitiatieven, wil de gemeente ook inwoners, instellingen en ondernemers laten participeren in voor hun belangrijke vraagstukken. En niet pas als de gemeente het vraagstuk al heeft uitgewerkt maar aan het begin van het traject (burgerparticipatie). Ook al is de gemeente langer bekend met burgerparticipatie, toch zal ook hier meer aandacht voor zijn de komende jaren, zowel qua participatievorm, als tijdsplanning.

Onderbouwing

De afgelopen 2 jaar hebben we met verschillende burgerinitiatieven en vraagstukken ervaring opgedaan met B&O participatie (zie bijlage). Het uitproberen van nieuwe werkwijzen, het op gang brengen van nieuwe samenwerkingsvormen en het bouwen aan een lerende organisatie, gebeurde de afgelopen jaren met enthousiasme, geduld, durf en soms een lange adem. We hebben veel geleerd: zo vraagt B&O participatie om een mindshift in de gemeentelijke organisatie en in de

---

¹ Als in dit voorstel gesproken wordt over inwoners worden daarmee ook bedoeld: ondernemers, kern- en ketenpartners

samenleving, moeten we de competenties optimaal benutten en moeten we gezamenlijk op zoek naar een nieuw evenwicht tussen de gemeente en de samenleving. Deze ervaringen hebben ertoe bijgedragen om de opdracht waar we voor staan: om meer ruimte te bieden aan initiatieven van inwoners en inwoners vroegtijdig te laten participeren in gemeentelijke vraagstukken, verder vorm te geven en uit te werken.

Want ook al worden er overal in Schagen initiatieven ontplooid om gezamenlijke maatschappelijke doelen te bereiken en worden vraagstukken tijdig voorgelegd aan inwoners, toch is het de gemeente die verder moet veranderen om die participatiesamenleving ruimte te geven. Niet alleen om te bezuinigen, maar vooral omdat de gemeente haar taken niet kan uitvoeren zonder gebruik te maken van de kennis en ervaring van anderen. Daarbij komt dat ook het takenpakket van de gemeente is veranderd door de decentralisaties waardoor er veel werkzaamheden binnen het sociaal domein op de gemeente zijn afgekomen.

Bij deze rolverandering gaat het niet (alleen) meer om het vergroten van de beïnvloedingsmogelijkheden voor inwoners, organisaties en bedrijven via participatieve instrumenten. Die gaan ervan uit dat de overheid iets wil en daarvoor inwoners mee wil krijgen. De omslag begint juist door ervan uit te gaan dat wat nodig is in de eerste plaats groeit in de samenleving en haar gemeenschappen. Daarop volgend ontstaat vanuit die samenleving mogelijk de behoefte aan ondersteuning vanuit de overheid. En dit betekent een andere rol voor het bestuur en de ambtelijke organisatie.

Dit betekent niet dat per definitief de behoeften uit de samenleving bepalend zijn. Algemeen belang kan gaan boven het individueel of dorpsbelang. Recentelijk nog is bij de vluchtelingenproblematiek gebleken dat het genomen besluit in het algemeen belang, haaks kan staan op hoe de inwoners het ervaren.

De Raad voor het Openbaar² bestuur heeft de rollen die de gemeente moet of wenst te spelen, waarbij het particuliere initiatief leidend is, in een overheidsparticipatieladder gezet. Deze bestaat naast de reeds bekende ladder voor burgerparticipatie³. Beide ladders zijn in de bijlage opgenomen.

De Raad van Openbaar bestuur pleit ervoor dat de gemeente beter moet anticiperen op de horizontale verhoudingen in de publieke ruimte. 'Ren niet te snel de overheidsparticipatieladder op om te reguleren maar stel eerst de vraag: wat is de rol van de gemeente en, specifieker, van raad, college en ambtelijke organisatie? Bepaal deze rol niet alleen maar bepleet die rol opvatting met anderen, begeef je in de netwerksamenleving.'

Dit betekent geenszins dat de Raad vindt dat de verticale relatie die de overheid onmiskenbaar met mensen heeft te onderhouden op enigerlei wijze ter discussie staat.

Voor alle duidelijkheid voor de overheid bestaat niet één ideale of beste rol. Per situatie en per onderwerp zullen politiek en bestuur moeten bepalen en expliciteren welke rol zij voor de overheid zien weggelegd. Reguleren blijft ook een instrument dat de overheid veelvuldig zal inzetten. De vitaliteit van de samenleving krijgt meer ruimte als de overheid de overheidsparticipatieladder zo min mogelijk beklimt.

Voor de komende jaren zijn drie doelstellingen geformuleerd om bij te dragen aan de zelfredzame inwoner:

- bevorderen sociale cohesie
- stimuleren eigen verantwoordelijkheid en betrokkenheid in buurten en wijken
- vergroten inwonerstevredenheid

De volgende drie pijlers kunnen geformuleerd worden waarop B&O participatie gestoeld is:

Proces -> het proces optimaal laten verlopen zodat een idee/plan van de inwoner kan leiden tot een door de inwoner gerealiseerd initiatief. Belemmerende factoren binnen het gemeentelijke proces worden zoveel mogelijk weggenomen.

---

² Rob Raad voor het Openbaar Bestuur: Loslaten in vertrouwen dec 2012

³ Buurtperspectief

Houding en gedrag -> welk gedrag en houding is nodig om initiatieven mogelijk te maken en inwoners te laten participeren in gemeentelijke vraagstukken. Zoeken naar mogelijkheden en 'zorgen dat... in plaats van zorgen voor....

Inwoners in positie brengen -> wat heeft de inwoner nodig om een idee/plan tot een door de inwoner gerealiseerd initiatief te laten komen en hoe kunnen we inwoners vroegtijdig laten participeren in gemeentelijke vraagstukken.

Vanuit deze drie pijlers willen we B&O participatie het komend jaar aanpakken, zodat de gemeente in staat is om door de bril van B&O participatie naar eigen vraagstukken en burgerinitiatieven te kijken. Welke mogelijkheden zijn er, zonder belemmerd te worden door (eigen) regels en procedures. Dit met het uiteindelijke doel om:

- a. B&O participatie actief vanuit de gemeente te stimuleren;
- b. als gemeente ontvankelijk te zijn voor initiatieven;
- c. meer gezamenlijke doelen te realiseren met gezamenlijke middelen;
- d. krachten tussen initiatiefnemers onderling en tussen initiatiefnemers en professionele organisaties te bundelen;
- e. ontvankelijk te zijn voor de feedback op ons eigen optreden in B&O participatie.

De drie pijlers

Om deze doelen te bereiken wordt voor een deel aangesloten bij het reeds lopende programma 'Schagen beweegt mee' waaronder Procesoptimalisatie en Klantgericht werken; houding en gedrag vallen. Vanuit het B&O participatie wordt input geleverd op de verschillende processen die vanuit het Procesoptimalisatie onder de loep worden genomen. 'Moet het interactief..., Hoe interactief...en Hoe moet het proces uiteindelijk vormgegeven worden.' Dit om belemmerende factoren binnen het gemeentelijk proces voor B&O participatie te signaleren en veranderen.

Voor Klantgericht werken; houding en gedrag wordt naast het geven van input ook intensief samengewerkt om ervaringen over B&O participatie op te halen bij collega's en collega's bewust te maken van de gewenste houding en gedrag om B&O participatie mogelijk te maken.

Resteert de pijler 'Inwoner in positie brengen' welke vanuit dit project verder wordt opgepakt. Welke rol moet de gemeente spelen om beter aan te sluiten op wat er speelt in de samenleving. Een samenleving die de gemeente niet langer ziet als de 'baas'- degene die het voor het zeggen heeft - maar waar inwoners samen met de gemeente de samenleving vormgeeft. De gemeente zal daartoe de handen ineen moeten slaan om in de netwerksamenleving, met inwoners, ondernemers en instellingen, als samenwerkingspartner op te treden:

De inwoner aan zet'

Handvatten

Met input van de werkgroep is een aantal handvatten geformuleerd waarlangs initiatieven gelegd kunnen worden om te bepalen of de gemeente daarin een faciliterende rol (qua werkzaamheden, beschikbaar stellen van materialen en/of financiële middelen) gaat vervullen. Let wel: elk initiatief van inwoners is welkom, de mate waarin de gemeente faciliteert is afhankelijk van een aantal handvatten.

Handvatten:

- Initiatief is leidend
- Er is aandacht voor de beschikbaarheid van mens, middelen en cofinanciering;
- Er is aandacht voor maatschappelijke betrokkenheid en draagvlak;
- Initiatief is in lijn met wet en gemeentelijke regelgeving, waarbinnen de grenzen kunnen en mogen worden opgezocht;
- Aan het initiatief wordt een eenmalige (financiële) bijdrage gegeven.

Activiteiten

De gemeentelijke organisatie gaat zich richten op de volgende activiteiten:

- inrichten van een supportgroep die collega's ondersteunt in het mogelijk maken van initiatieven van inwoners of het in gezamenlijkheid uitwerken van vraagstukken.
- ophalen van ervaringen bij initiatiefnemers

- uitbreiden van de digitale toolkit voor de organisatie
- inwoners door middel van informatie en filmpjes informeren over de mogelijkheden om een initiatief in te dienen en wat van de gemeente verwacht mag worden.

Dorpsraden

De samenwerking met de dorpsraden is één van de pilots die bij de start van dit project is opgepakt. Dit traject is nog lopende en daartoe zal in het eerste kwartaal 2016 een vervolg evaluatie plaatsvinden. In september 2015 is uw raad via een raadsinformatiememo over de voortgang geïnformeerd. De memo is als bijlage toegevoegd.

Financiën

Initiatiefnemers en gemeente zijn samen verantwoordelijk voor middelen die er nodig zijn om initiatieven en plannen te realiseren. Zelfwerkzaamheid, beïnvloedbare gemeentelijke budgetten en sponsoring zijn de middelen die hier onder andere voor aangewend kunnen worden. Vanuit de reguliere budgetten kan de gemeente het initiatief (gedeeltelijk) financieren door te schuiven tussen budgetten en/of prioriteitstelling te veranderen. Daarnaast is in de begroting een bedrag van € 45.000 per jaar specifiek voor B&O participatie opgenomen waaruit initiatieven gestimuleerd kunnen worden, buiten de reguliere budgetten om.

In de bijlage is aangegeven hoe dit budget in 2015 is aangewend om initiatieven te stimuleren.

Risico's

Mogelijk risico is dat er meer initiatieven worden ingediend dan er qua middelen en mensen beschikbaar zijn.

Gelet op het vorenstaande, stellen wij u voor bijgaand besluit vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Schagen,

gemeentesecretaris

burgemeester

De heer N.H. Swellengrebel

Mevrouw M.J.P. van Kampen-Nouwen

Gepubliceerde bijlagen:

- Toelichting op de termen B&O participatie en de participatieladders
- Initiatieven en vraagstukken die in het kader van B&O participatie tussen januari 2014 en augustus 2015 zijn opgepakt.
- Raadsinformatiememo 15 september 2015

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Schagen,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.12 januari 2016, nr. ;

gezien het advies van de commissie Bestuur d.d. 20 april 2016;

gelet op de beraadslaging op 10 juni 2015 in de raads werkgroep veranderde rol van de raad en de in december 2015 per mail gehouden consultatieronde met dezelfde raads werkgroep;

gelet op het feit dat burger- en overheidsparticipatie zich richt op de vraag wat inwoners nodig hebben om een idee/plan tot een door de inwoner gerealiseerd initiatief te laten komen en hoe we inwoners vroegtijdig kunnen laten participeren in gemeentelijke vraagstukken.

besluit:

1. De volgende doelstellingen vast te stellen:
  - a. participatie actief vanuit de gemeente stimuleren;
  - b. als gemeente ontvankelijk zijn voor initiatieven;
  - c. meer gezamenlijke doelen realiseren met gezamenlijke middelen
  - d. krachten tussen initiatiefnemers onderling en tussen initiatiefnemers en professionele organisaties bundelen;
  - e. ontvankelijk zijn voor de feedback op ons eigen optreden in Burger- en overheidsparticipatie.

2. De volgende handvatten voor burgerinitiatief vast te stellen:
  - a. initiatief is leidend;
  - b. er is aandacht voor de beschikbaarheid van mens, middelen en cofinanciering;
  - c. er is aandacht voor maatschappelijke betrokkenheid en draagvlak;
  - d. Initiatief is in lijn met wet en gemeentelijke regelgeving, waarbinnen de grenzen kunnen en mogen worden opgezocht;
  - e. initiatief heeft een incidentele bijdrage nodig.

Aldus besloten in de vergadering van: 10 mei 2016.

De raad van de gemeente Schagen,

griffier

voorzitter

Mevrouw E. Zwagerman

Mevrouw M.J.P. van Kampen-Nouwen